

T. Pušová, Využití dramatické výchovy k rozvoji psychické odolnosti a optimismu posudek oponenta diplomové práce

Připadla mi role oponenta. Takže budu oponovat. Není v tom nic osobního. Oponent je role (přesněji snad socioprofesionální subrole hlavní role zvané „akademický pracovník“ ☺), která je profilována primárně odbornými pravidly. Takže to tak berte, prosím. Asi už tušíte, že to nebude jen procházka zahradou růží, byť i na pochvalu dojde.

Posudek bude mít formu jakýchsi komentářů k četbě. Shrnutí bude v závěru posudku. Místa k diskusi u obhajoby budou vyznačena takto: ?

s. 10 – Uvítal bych poněkud konsistentnější vymezení cíle práce – formulace typu „budu zkoumat“ či „zamyslím se“ ho nabízejí jen částečně.

Nicméně formulace „budu zkoumat“ slibuje výzkum, takže zvědavě čtu dál ...

s. 12 – Ad: „nás, mimo jiné, přesvědčuje rostoucí počet knih na téma všelijakého sebekoučinku a množství knih o výchově, které si často protiřečí. Děje se tak možná právě kvůli tomu, že většina společností vyspělých zemí žije ve velmi dobrých podmínkách, a navzdory tomu se necítí být šťastna.“ To jsou dvě poměrně věcná tvrzení. Vzhledem k tomu, že jde o magisterskou práci, měla by je autorka doložit (výzkumy existují). ?

– Pozor – citát ze Seligmána hovoří o depresích, předchází tvrzení (spíše neurčitě) o absenci pocitu štěstí. Souvislost těchto fenoménů je ale jen částečná ...

s. 13 – Pokud dobře rozumím, autorka spojuje autoimunitní onemocnění automaticky (jen?) s depresemi ... to ale není přesné!

dtto – Trochu se tu vytrácí „odolnost“ jako taková ...

s. 15 – Ad: „Pro dovednosti, jako jsou spolupráce s ostatními, chápání ostatních a porozumění sobě samým existuje zastřešující termín a tím je **sociální učení**.“ Je mi to moc líto, ale opět nepřesné. Pojem SU je – stručně řečeno – specificky (nerozvádím = učivo psychologie) definovaný proces, nikoliv souhrnný název pro nějaký aktuální stav souboru sociálních aj. dovedností.

s. 15n. – Název kapitoly nijak neindikuje, že se (kapitola) bude záhy věnovat ani ne tak jednotlivým soft-skills jako spíše v našich kruzích oblíbenému chválení dramatické výchovy jako prostředku mj. i jejich rozvoje. ☺ Tím spíše jsem rád, že následuje kapitolka o výzkumech, ale nejsem rád, že je tak krátká a čerpá se v ní pouze ze sekundárního zdroje (přítom kompletní – originální – text je u nás dostupný, takže by bylo možno dohledat skutečně více empirických dokladů i ve vztahu k předtím zmiňovaným „skills“).

s. 28 – A proč jen tento model? Protože tu máme překlad knihy? Znáte ještě jiné teorie či přístupy k resilienci (... nic ve zlém, ale jsme v magisterském „levlu“). ?

s. 30 – Tady si jako čtenář dodefinovávám, že mi při četbě někdy schází být jen stručné vysvětlení, proč se přechází v nové subkapitole právě k tématu, k němuž se přechází ...

s. 36 – Zatímco Seligmanova ABC schémata ... vlastně původně to jsou schémata Alberta Ellise, jednoho z otců kognitivně-emocionálně-behaviorální terapie ... jsou tu probrána srozumitelně, k technice disputace se čtenář mnoho nedoví ...

dtto – U náznačků komentovaných aplikací potěšlivě ožívám ... škoda, že šlo jen o „záblesk“.

s. 42 – ... asi bych potřeboval vysvětlit, kde se tu náhle bere téma „komunita“. Navíc – ač téma titulu části práce, není tu sociální útvar zvaný „komunita“ odborně vysvětlen ...

A absentuje tu rovněž shrnutí předchozích výkladů.

Takže? Kde a proč právě teď v textu jsme a co tam děláme?

s. 43 – ... „společnost nebo komunita“ – vnímá je autorka jako synonyma ?

s. 45 – Namouduši jsem nezmoudřel v tom, proč tu je kapitola č. 6, ani na jejím konci (viz též postesknutí ke s. 30).

s. 55 – Mluví se tu o výzkumné skupině (viz výzkum - s. 10). Jenže: Zatím (kromě s. 10)

žádná zmínka o tom, že by tu měl probíhat jakýkoliv (a tedy i jaký) výzkum.

Praktická část:

s. 49 – 1. lekce: Není tu vyjádřena (nebo ji prostě nevidím) souvislost s tématem diplomky. Ani s tím, o čem byla zatím v textu řeč. Otázka též je, zda se v části textu o reflexi jedná skutečně o reflexi či jen o převyprávění toho, co se dělo ...

s. 60 – 2. struktura: Teprve v reflexi autorka uvádí, že cílem bylo pracovat s vysvětlovacími styly. O. K. Zaskočilo mne ale, že na s. 61 se – stále ještě v rámci textu o reflexi – objevuje sousloví, že pozorování děvčat „potvrzuje zkoumanou hypotézu“.

JENŽE: Slovo hypotéza se objevuje v textu poprvé na tomto místě.

Je mi moc líto, ALE V PRÁCI NEBYL REALIZOVÁN VÝZKUM! ... ?

Pokud jde o pozorování, je tu vlastně jen jednoduché empirické zobecnění dílčího sledování toho, co se dělo v jedné části jedné dramatické struktury s jednou skupinou. Ale takové pozorování nemá ráz výzkumu (a ani není vedeno nějakým základním aparátem řízení výzkumu – otázka, design, vysvětlení analýzy ...).

s. 62 – Kapitola 9. Její smysl? Jde jen o neanalyzované/nevytěžené texty a návrh bez jasné souvislosti s tématem resilience ...

s. 68 – Ad: „V úvodu této práce jsem vyslovila otázku, zda se lze psychické odolnosti učit a zda s tímto učením může dramatická výchova pomoci. Na obě otázky odpovídám jednoznačně pozitivně.“ V úvodu na str. 10 jsou tyto otázky ale součástí celého odstavce otázek, avšak o těch dalších v závěru není zmínky.

A onen odstavec (s. 10) – vracím se k tomu, že tu nevidím výzkum – nelze chápat jako výše zmíněný „řídící aparát výzkumu“.

– Ještě k literatuře: V ne rozsáhlém seznamu literatury bych očekával více titulů k tématu resilience (třeba text Ivy Šolcové o vývoji resilience u dětí ...). A – ale to už je jen návrh – chybí mi alespoň odkaz na dramaterapii, která umí pracovat např. s efektem reprezentovaným holčičkou z počátku práce. Leč budiž – to není zas až tak klíčové.

Shrnutí:

Jsem potěšen, že se autorka pustila do tématu spojujícího „konkrétní“ psychologii (tedy nejen obecné „psycho-řečičky“) s oborem. To je nadějný trend. Současné ale poměrně obtížné. A na tuto obtížnost Tereza Pušová – podle mého poctivého úsudku – narazila. Co tím myslím?

– Pouštíme-li se skutečně na mezioborové pole (a opakuju, jsme v úrovni magisterské práce!), je potřeba se pustit též do pořádného studia „onoho dalšího oboru“. Nejde v tomto případě o to, stát se psychologem, ale naučit se fakt dobře psychologii (a to nejen jedno téma, k němuž mám právě nejbližší). A tím eliminovat co nejvíce nepřesnosti a povrchnosti. Limitující je i ono zásadní přimknutí jen ke dvěma klíčovými zdrojům, Gruhlové-Körbächerovi a Seligmanovi. Brzdí nadhled nad tématem. Naopak ale opora o konkrétní formulace těchto autorů zpevňuje i Terezino psaní o psychologii. Jenže, jeví se mi přece jen, že to jsou spíše oni než ona. Ale budiž. Nicméně: Ocenil bych, kdyby průnik na psycho-pole byl méně „laický“.

– Narážíme tu samozřejmě i na známý problém (jen) „myšlených“ aplikací různých tezí jiných oborů na DV s obvyklým vyústěním do toho, co náš obor všechno zastane. ☺ To je prostě obtížně vyhnutelné. Oceňuji tady ale to, že Tereza místy relativizuje takové úvahy tím, že např. nemluví o tom, co DV „způsobuje“, ale jaké „možnosti“ nabízí.

– Výzkum ... k němu bylo řečeno vše podstatné. Tereza se tu o něm zmiňuje ... dalo by se říci „cudně“. Ale naznačuje ho. Jenže resumé zní: Výzkum tu není.

Nu, není toho málo, co třeba brát v úvahu.

Práci doporučuji k obhajobě.

Navržená klasifikace předběžně C - D.

30. XII. 2019

Josef Valenta